

ORSZÁGOS TÖRZSFOGLALKOZÁS A KISKUNHALASI ORSZÁGOS BÜNTETÉS- VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN

National staff drill at Kiskunhalas National Prison

A 2023. évben megvalósult szervezet-racionalizálás alapjaiban reformálta meg a büntetés-végrehajtás irányítási rendszerét. Ez nemcsak a bv. szervek napi működésére van kihatással, hanem a rendkívüli események felszámolására is, melynek alapja a professzionális irányítás és a felkészült személyi állomány. A felkészültség azonban nemcsak azt jelenti, hogy a személyi állomány önállóan tud és képes intézkedni, hanem kötelékben, összehangoltan is. Ennek elősegítése érdekében a büntetés-végrehajtási szervezetben alkalmazandó csapatszolgálati és tömegkezelési eljárások új alapokra helyezése az elmúlt évben megtörtént. Az új irányítási rendszer, a megreformált módszertanok és a különböző bv. szervek személyi állománya kötelékben való együttműködésének gyakorlatban történő vizsgálata érdekében került megszervezésre az országos törzsfoglalkozás a Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben.

Kulcsszavak: csapatszolgálat, tömegkezelés, együttműködés, rendkívüli esemény, gyakorlat

The rationalisation of the organisation in 2023 has fundamentally reformed the management system of the prison service. This not only affects day-to-day operation, but also the management of extraordinary occurrences and incidents, based on professional leadership and prepared staff. However, preparedness does not only mean that personnel can and do act independently, but that they also perform these acts in a coordinated and coherent manner. To help achieve this, the team and crowd management procedures in the prison service have been reorganised over the past year. In order to test in practice the new management system, the reformed methodologies and the cooperation of the staff of the different institutions of the prison service in the framework of a team, a joint staff drill was organised at the Kiskunhalas National Prison.

Keywords: joint duty, crowd control, cooperation, incident, practice

Bevezetés

Az átszervezéssel a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BvOP) és a bv. intézetek közé egy új irányítási szint, az agglomerációs központok kerültek integrálásra. Az agglomerációs központok létrehozásával gördülékenyebbé és hatékonyabbá váltak – többek között – az agglomerációs körzeteken belüli bv. intézetek személyi állományának közös képzései, felkészítései. Ennek keretében az agglomerációs központok jól működő, felépített rendszerben szerveznek közös gyakorlatokat és törzsfoglalkozásokat, melyekbe esetenként társ rendvédelmi szervek is bevonásra kerülnek. A törzsfoglalkozások hatékonyságának fokozása érdekében a feldolgozásra kerülő rendkívüli eseményekről készített helyzetbeállításokat a feltételezett helyszíneken – a törzsfoglalkozás végrehajtásáról szóló 21/2022. (IX. 14.) BVOP utasítás 17. pontja¹ alapján – be kell gyakorolni, melynek elengedhetetlen része a vezetői és irányítói szerepkörök készségszintre emelése. Egy súlyos rendkívüli esemény esetén ennek szerves része az új irányítási rendszer (BvOP – agglomerációs központ – bv. intézet) összehangolt működése, azonban éles helyzetben történő alkalmazására még nem került sor. Ezért a működőképességének vizsgálata érdekében szükségessé vált egy központi irányítású, összetett és több típusú rendkívüli eseményt feldolgozó gyakorlat megszervezése, ahol az egyes irányítási szintek megjelennek és alkalmazhatóságuk vizsgálható. Mielőtt a gyakorlat leírására sor kerül, szót kell ejteni a rendkívüli események és a csapaszolgálati tevékenység háttéréről.

A rendkívüli esemény fogalma

A rendkívüli esemény fogalmát, mint szakkifejezést, a már hatályon kívül helyezett, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet definiálta az alábbiak szerint.

„A fogvatartás biztonságát jelentős mértékben sértő vagy veszélyeztető olyan események, amelyek jogszabályban meghatározott külön intézkedések bevezetését teszik szükségessé, rendkívüli eseménynek minősülnek.”

Az 1996-ban megalkotott rendkívüli esemény fogalom egészen 2014-ig változatlan formában hatályban volt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény megalkotásáig. Az új törvényből fakadóan új végrehajtási rendelet kidolgozása is szükségessé vált, ami a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendeletben

1 21/2022. (IX. 14.) BVOP utasítás a törzsfoglalkozás végrehajtásáról

(a továbbiakban: IM rendelet) valósult meg. A jogszabály pontosan meghatározza, hogy mit is kell érteni a rendkívüli események alatt.

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé.²

A rendelet kiter azokra a konkrét eseményekre is, amelyek a legnagyobb veszélyt jelentik a büntetés-végrehajtás törvényes és szakszerű működésére:

- a terrorcselekmény,
- a fogolyzandulás,
- a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- a fogolyszökés,
- az elítélt öngyilkossága,
- az elítélt halála,
- a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás vagy jelentős tüzeset.³

Csapatszolgálati tevékenység a büntetés-végrehajtásban

A csapatszolgálat főbb szabályozói

A fenti normákkal ellentétben, azonban a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvényben (a továbbiakban: Szervezeti törvény) már a hatálybalépésétől változatlan tartalommal kerültek rögzítésre a csapatszolgálat alapjait jelentő szabályok a „kötelékben való fellépés” alcímen.

A Szervezeti törvény az alábbi esetekben engedélyezi a hivatásos állományú tagjainak kötelékben való fellépését:

- fogolyzandulás felszámolására,
- terrorcselekmény felszámolására,
- túsok kiszabadítására,
- megszökött fogvatartott felkutatására és elfogására,
- a bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás elhárítására,
- a bv. szervből, annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására,
- a bv. szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására,

² IM rendelet, 48. § (1) bekezdés

³ IM rendelet, 48. § (1) bekezdés

- a Szervezeti törvény 13. § (3) bekezdésében meghatározott esetben, amely szerint a bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére – a büntetés-végrehajtás biztonságának a veszélyeztetése nélkül – segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához, a segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.⁴

A csapatszolgálati tevékenység rendvédelmi jellegű feladatellátás, amely a fogvatartás rendjét, biztonságát sértő, veszélyeztető rendkívüli események megszakítására, felszámolására alkalmazott szolgálati tevékenység. A csapaterő kötelékbe való szervezése esetén, a személyi állományt egyszemélyi parancsnoki vezetés alá kell helyezni.

A rendkívüli események eredményes felszámolása érdekében, a csapatszolgálati tevékenység végrehajtásának vezetője az alábbi intézkedéseket köteles megtenni:

- tájékozik a rendkívüli esemény bekövetkezésének valóságáról, annak súlyosságáról,
- információ- és adatgyűjtést végez a rendkívüli esemény minősítéséhez, valamint a további intézkedések megtételéhez (elkövetés helye, ideje, módja, élet, valamint anyagi javak közvetlen veszélye, résztvevők személye, száma, esetleges követelése),
- elrendeli megfelelő szintű készenlét (értesítés) megkezdését,
- megteszi a szükséges elsődleges jelentéseket és értesítéseket,
- a szükséges mértékben tájékoztatja az állományt,
- vezeti az eseménynaplót,
- biztosítja a helyszínt,
- meghatározza a hírósszeköttetés és a folyamatos kapcsolattartás módját,
- intézkedik a parancsnoki - műveleti - törzs felállítására,
- intézkedik a szükséges eszközök készenlétbe helyezésére,
- a szükséges helyeket, továbbá az őr- és szolgálati helyeket megerősíti,
- elrendeli a szükséges korlátozó intézkedéseket,
- létrehozza és eligazítja a szolgálati csoportokat.⁵

⁴ Szervezeti törvény, 13. § (3) és 26. §

⁵ 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat)

Tömegkezelési eljárások megreformálása a büntetés-végrehajtásban

Előzményi háttér

A tömegkezelést – mint a csapatszolgálati tevékenység egyik legmeghatározóbb elemét – a Készenléti Rendőrség dolgozta át 2008-ban és számos más ország taktikai elemeit építették bele a saját kidolgozott módszertani eljárásukba. A fő pillér az észak-ír taktikán alapul, de más országoktól is vettek át taktikai elemeket. A németektől a kiemelő taktikát, a franciáktól az épület elfoglalását, és abban lehetséges mozgás formációk kivitelezését, az azeri rendvédelmi szervektől az alacsony és magas pajzsfal kialakítását. A Készenléti Rendőrségnek is voltak saját technikái, mint például a félig nyílt alakzat, amit eredményesen és jól tudnak alkalmazni.

A büntetés-végrehajtási szervezet 2022-ben kezdte megreformálni a tömegkezelés intézkedéstaktikájának részletes eljárásrendjeit, ennek keretében több személyi állományi tag instruktori képzésen vett részt a Készenléti Rendőrségen.

Az elsajátított ismeretek alapján a rendőrségi tömegkezelési eljárások a büntetés-végrehajtási szervezet sajátosságai alapján átdolgozásra kerültek, melynek háttérében a teljesen más strukturális környezet volt az egyik elsődleges szempont. A Készenléti Rendőrség nyílt, nagy területeken, utcákon intézkedik, alkalmaz csapatszolgálati tevékenységet, tömegoszlatást. Ezzel ellentétben a büntetés-végrehajtási szervezeten belül tömegkezelésről beszélhetünk, mivel a szervezet sajátosságait figyelembe véve, a fogvatartotti tömeg feloszlata és szabad távozásának a biztosítása nem lehetséges. A Készenléti Rendőrség eszköztára jóval nagyobb, akár vízágyú, gránátvető és lovasság bevetése is indokolt lehet, századokkal dolgoznak. A büntetés-végrehajtási intézeteknél ezzel ellentétben szűk folyósók, zárkákban, munkaterületeken és sétaudvarokon, esetleg gépjárműben kell alkalmazni a taktikai elemeket jóval, kisebb létszámmal. Ezért a rendőrségi csapatszolgálati eljárásrendeket a BvOP Biztonsági Szolgálat Központi Támogató Főosztály Műveleti Osztály (a továbbiakban: KMO) instruktora átdolgozták, több lépcsőben tesztelték és a 2023. évben kifejezetten a csapatszolgálati intézkedéstaktikai eljárásrendekről módszertani útmutató került összeállításra.

A csapatszolgálat és a tömegkezelés alapjai

A tömegkezelés célja, hogy biztonságosan dinamikus taktikai mozgásokkal területnyeréssel kell beszorítani és felszámolni, az ellenszegülő fogvatartottakat, valamint visszaállítani a büntetés-végrehajtási intézet belső rendjét és működését. A tömegkezelésnél is a feladat megkezdését megelőzően meg kell történnie a fogvatartottak jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításának „a törvény nevében” szavak

előrebocsátásával és figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik⁶, melyet követően az együttműködő fogvatartottakat kell első körben kivonni a helyszínről.

A büntetés-végrehajtási szervezetnél a csapatszolgálat alappillérei az alapelvek. Az alapelvek nélkül az eredményes és hatékony végrehajtás nem működhet. Az egyik legfontosabb alapelv a kommunikáció. A kommunikáció főleg hírláncként érvényesül, de nagyon fontosak a testbeszéd, a nonverbális jelzések és a visszaigazolások is. Ez a kommunikációs forma azért szükséges, mert az esemény nagyon nagy hanghatással jár és az akusztikus információáramlás sokszor torzítással járhat. További fontos alapelvek a fegyelem és a csapatmunka, hiszen feladat végrehajtás közben az egység tagjai csak egymás segítségére támaszkodhatnak. A kapott utasításokat és a taktikai elemek megvalósítását fegyelmezetten kell végrehajtani. A kommunikáció mellett helyzeti előnyt eredményez, ezért szintén meghatározó alapelv a megjelenés, az intézkedő személyi állomány egységes ruházata, felszerelése, testbeszéde és dominanciája komoly megjelenést, „profizmust” sugall.

A csapatszolgálat működését jó irányba viszi a megfelelő irányító személyek kijelölése, meghatározása. Műveletirányítónak azt kell kiválasztani, aki globálisan tisztában van az eseménnyel, a helyszínnel, jó a szervező képessége és tudja, hogy adott helyen mit és hogyan kell intézkedni. A műveletirányító alá tartozó felszámolásirányító

6 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról, 228. a) pont

feladata a legnehezebb és legfontosabb. A felszámolásirányítónak a szakmai felkészültségén kívül, tökéletes helyzetfelismeréssel és gyors reagálási képességgel kell rendelkeznie. A felszámolásirányító szavatolja a jogszerű, szakszerű és hatékony végrehajtást. A taktikai feladatokat a beosztott állománynak tökéletesen kell végrehajtani, az eredményesség és az esetleges sérülések elkerülése érdekében.

A Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben végrehajtott törzsfoglalkozás bemutatása

Rövid bemutatás

Az állomány felkészítésének új gyakorlati elemeként jelentkezett az országos törzsfoglalkozás, melyre 2023. II. félévében került sor a Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben. Az összehangolt, három különböző típusú és eltérő intézkedéstaktikai módszertanokkal felszámolható rendkívüli események központi irányítása a BvOP Művelti terméből (a továbbiakban: Művelti terem) realizálódott.

Az elméleti síkon és az intézkedéstaktikai képzések alkalmával megszerzett tudás lényege, hogy azt „éles” helyzetben készségszinten tudja alkalmazni az állomány, melyet mérni és tesztelni gyakorlati foglalkozások keretén belül lehet. A gyakorlatok során próbára tesszük az új ismeretanyagokat, technikai eszközöket és a szituációk feldolgozásával vizsgáljuk az alkalmazhatóságukat és hatékonyságukat, illetve nem elhanyagolható szempont, hogy az intézkedésben résztvevő személyi állományi tagok fizikai és pszichés terhelhetőségét is felmérjük, fejlesszük. A gyakorlat előkészítése és végrehajtása során kiemelt szempont volt, hogy alkalmazásra és tesztelésre kerüljenek azok az innovatív, az utóbbi időszakban beszerzett fegyverzeti és egyéb szakanyagok, technikai eszközök, védőfelszerelések, gépjárművek, amik a hatékony feladatellátást, a sikeres és a személyi állomány biztonságát szavatoló esemény felszámolást lehetővé teszik.

Egy esemény felszámolásának a gyakorlása és az arra való felkészülés fő húzóereje a meglepetés és az életszerűség, továbbá a minél kevesebb közölt információ (a felszámoló csoport részére előzetesen minimális információ került átadásra).

A szituációs gyakorlat készíti fel az állományt az életben is előforduló lehetséges eseményekre. A kiképző instruktorok számára minden gyakorló vagy éles szituációban előfordul olyan történés, amiből lehet tanulni és feltárja a hiányosságokat. Hasznos tapasztalat a higgadtság elsajátításának a gyakorlása és minél több energia a jövőbeni munkára, gyakorlásra. A tapasztalatok alapján a legnehezebb egy esemény felszámolását teljes terjedelmében végig koncentráltan és higgadtan ugyanabban a mentális

állapotban végrehajtani, ez a terhelés az irányítók esetében fokozottabban jelentkezik. A sikeresség érdekében úgy kell alakítani az eseményeket, hogy azokat a személyi állomány irányítsa, és lehetőség szerint ne a kialakult helyzethez igazodjon az eljárás, ezzel minimalizálva a fogvatartottak akaratát.

A gyakorlatok rövid összefoglalása

A gyakorlat során három különböző helyszínen és hozzávetőlegesen azonos időben bekövetkezett rendkívüli esemény felszámolására került sor épületen belül és azon kívül. A központi irányítás biztosítása érdekében a Műveleti teremben és a kiskunhalasi bv. intézet érintett helyszínein feladatot ellátó kollégák folyamatosan online és EDR rádió kapcsolatban voltak egymással, a vezetői engedélyt igénylő mozzanatok kizárólag annak központi megadása után kerültek végrehajtásra.

I. rendkívüli esemény

Helyzetbeállítás

Az intézet egyik zárkájában 4 fő fogvatartott a zárka berendezési tárgyait az ajtó elé húzva eltorlaszolta azt, a felügyelők bejutásának megakadályozása céljából. Tettüket a legutóbbi fegyelmi ügyük negatív kimenetele miatt követték el, ennek hangot is adtak, követelték a fegyelmi határozat eltörlését és másik intézetbe történő átszállításukat.

Az esemény felszámolásának alapjai

Az első és legfontosabb dolog az információszerzés és a felszámoláshoz szükséges csoportok megalakítása. Minél több információ van a felszámoló egység birtokában, annál jobban fel tudnak készülni az esemény megszüntetésére és ezáltal minimalizálni lehet a hiba lehetőségét. Fontos felderíteni, az elkövetők kilétét, szándékaikat, van-e náluk veszélyes eszköz, van-e kamerakép a zárkáról, vannak esetleg együttműködő fogvatartottak, biztonsági szempontból mennyire kockázatos a kezelésük stb. Kiemelt továbbá a zárka megközelíthetősége, kialakítása (látható és nem belátható helyek), befelé vagy kifelé nyíló a zárkaajtó, mennyi intézkedő személyi állomány fér be a zárkába, a zárka felszerelések mennyire bonthatók, ha torlaszt alakítottak ki, illetve milyen egyéb statikus biztonsági elemeket telepítettek a zárkába. A megszerzett információk alapján lehet összeállítani a felszámoló-kiemelő, egészségügyi és műszaki csoportot, valamint az elkövetők által épített akadályok megszüntetéséhez szükséges felszerelést, szerszámokat, az állomány védelmét szavatoló védőeszközöket és magát a taktikát, amivel dolgozni fognak az egység tagjai. Alapvetően a taktika és az eljárás szűk jogi, szakmai és módszertani keretek közé van szorítva. Ezen felül nem szabad kapkodni, de

az időhúzás és a döntésképtelenség sem szavatolja önmagában a sikeres felszámolást. A lényeg az információszerzés, azok feldolgozása, a döntés és cselekvés.

A csoporttagok kijelölése a feladatra mindig tudatos döntés kell, hogy legyen. Ismerni kell a kollégák képességét, mentális és fizikális teljesítményét, az intézkedéstaktikában és az esemény felszámolásokban való jártasságukat. Látni kell rajtuk már az eligazítás során, hogy ki milyen hangulatban és lelkiállapotban van. Nem lehet nyugtalan vagy túl agresszív beavatkozót berakni a felszámoló csoportba. Az egység tagjainak objektívnek és higgadtnak kell maradniuk, adott esetben pedig egy pillanat alatt rá kell hangolódni a dinamikus feladat végrehajtásra. A csoport összeállításánál és felsorakoztatásánál látni kell magunk előtt több lehetséges kimenetelt, ami alapján kialakul egy intézkedési sorrend. Természetesen van egy típusú alap felállás, ami létszám függő is.

A zárkatorlasz felszámolása

Jelen eseménynél adott volt a négy fő fogvatartott, a zárka kialakítása és a torlasz mint alap információk.

A helyszínre érkezést követően a biztonsági tiszt átadta a felszámolást és a további intézkedést, figyelmeztette a felszámolást irányító parancsnokot a jogoszerű, szakszerű és arányos intézkedésre. Elmondta, hogy nincs kamerakép és hogy a fogvatartottak zárkatorlaszt alakítottak ki, a zárkaajtó kifelé nyílik, de se bemenni se belátni nem lehet. A művelleti terület és a felszámoló csoport tagjai is kijelölésre kerültek. A felszámoló csoport két fő pajzs kezelőből, két fő személy kezelőből, két fő műszaki felelősből, egy fő prison medic képzettségű személyből és a felszámolást irányító parancsnokból tevődött össze. A két fő műszaki felelős a zárkatorlasz elemek bontásánál voltak elsődlegesen és azok mentesítése után személykezelőkként intézkedtek tovább. A felszámoló csapat az eligazítását követően megközelítette a zárkát. A zárka előtt a felszámolást irányító parancsnok rádión engedélyt kért a műveletirányítótól az esemény felszámolásának a megkezdéséhez. A műveletirányító engedélyt megkapva, mielőtt bármit csináltak volna – a protokoll szerint – ellenőrizte az ajtót, a nyitást a felszólítás előzte meg. Fontos az ajtó és kilincs ellenőrzése, mert fémből van és áramot belevezetve sérülést vagy akár halált is okozhat. De meg kell említeni a felforrósított kilincset is, ami égési sérülés bekövetkezéséhez vezethet. Ezt taktikai szempontból az ajtó kilincs alulról felfelé kézháttal történő érintésével kell végrehajtani. Így áramütés esetén a kézfejet az áramütés lecsapja a kilincsről, illetve égési sérülés esetén a sérült kézfejjel még tovább lehet intézkedni. Ezt nem tapasztalta az ajtókezelő (prison medic). Kívülről hangosan és érthetően megkezdődött a kapcsolatfelvétel a zárkában tartózkodókkal. A kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó törvényi felszólítást követően a felsorakozott csapat megkezdte a behatolást.

Az ajtó résnyire nyitását követően, pajzsos biztosítással további kommunikáció felvétele kezdődött, mivel az ajtó és a torlasz korlátozta a hang terjedelmét. A következő lépés az ajtó teljes megnyitása és a dupla pajzsfal takarásában a torlasz bontása volt. A felszámoló csoport teljesebb képet kapott a zárkáról és a bent tartózkodó fogvatartottak viselkedéséről. Egy fő együttműködő fogvatartott kiemelése pajzsos biztosítás mellett és a személykezelők által történt. A két továbbra is szembe helyezkedő fogvatartott ellenszegülésének a megtörése a csoport két részre osztásával történt meg. A negyedik fogvatartott elbújt egy nem belátható fürdő helységbe. Kérdésre a fogvatartott együttműködött. Az ajtón keresztül felszólították az együttműködésre és utasították, hogy a felszámolást elősegítő testhelyzetbe pozícionálja magát, amit egy endoszkópos kamerával végig figyelemmel kísért az egység, mielőtt teljesen megnyitották az ajtót. Az együttműködő fogvatartott személy mozgáskorlátozását és motozását követően kivezetésre került a folyosóra a többi fogvatartott mellé. Esemény felszámolás után szemrevételezték az egység tagjai a zárka biztonsági állapotát és esetleges tiltott tárgyak fellelhetőségét. A kivezetett fogvatartottak közül a fő hangadó fogvatartott dühöngő magatartást tanúsított, akinek ön-, és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elhelyezésére szolgáló zárkában történő biztonsági elkülönítésére intézkedtek. A felszámolást irányító csapatszolgálati tevékenység vezetője a felszámolás során intézkedett a megfékezett és mozgáskorlátozó eszközzel ellátott elkövetők elkülönítésére, meghallgatására, továbbá a rendkívüli esemény helyszínének biztosítására.

Az esemény felszámolását követően, a szemmel látható sérülések, megtett intézkedések jelentése megtörtént a műveletirányítónak.

II. rendkívüli esemény

Helyzetbeállítás

Az intézet egyik szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló udvarán 20 fő fogvatartott beállt az udvar bejáratához és azzal a követeléssel álltak elő, hogy egy hónapja nem jutottak le a kiétkező boltba, és amíg nem tudnak vásárolni, addig nem mennek fel. A kollégák tájékoztatták a fogvatartottakat az ügyintézés menetéről, de ezzel csak nagyobb ellenállást váltottak ki, ennek következményeként a felügyelet jelentést tett a biztonsági tisztról részére.

Az esemény felszámolásának alapjai

A csapatszolgálatban több taktikai elem is megjelenik. Ezek lehetnek dinamikusak és statikusak is. A dinamikusak inkább a gyorsabb felszámolásra alkalmasak például a ráfutás, a dinamikus előre mozgás és a félig nyílt alakzat kialakítása. A statikusak a biztonságosabbak megközelítésre, megfigyelésre és védekezésre használhatóak, például az alacsony és magas pajzsfal, vagy a teknős alakzat megalakítása. A mozgósorfal taktikai alakzat felállítása nagyban függ a helyszíntől is, ezért lehet több formában is végrehajtani, például jobbról, balról és középről.

A felszámolásban részt vevő végrehajtó állomány nagyon nagy pszichés és fizikai terhelést kap, hiszen ők találkoznak a legközvetlenebbül az eseménnyel, nem figyelmen kívül hagyható tény, hogy esetükben nagyobb a sérülésveszély is. A kockázatok

minimalizálására és a felszámolás támogatására, a váratlan helyzetek, esetek azonnali és megfelelő kezelésére a tömegkezelésnél éppúgy, mint az egyéb csapatszolgálati tevékenységek esetén is fontos a különböző csoportok, így különösen az egészségügyi-, a műszaki-, a tartalék-, a kísérő- és a biztosító csoportok megalakítása. Elengedhetetlen, hogy ezeknek a csoportoknak az irányítására is legyen kijelölve vezető. Ezeket a csoportokat a biztonságos térbe (saját tér) kell helyezni, amit a felszámolást végrehajtó állomány biztosít pajzsfallal. Ezzel ellentétben „ellenséges területként” kezeljük azt a helyszínt, ahol a konkrét esemény van, az ott tartózkodó fogvatartottak ellenszegülő magatartást tanúsítanak.

A fogolyzendülés felszámolása

A felszámolást irányító parancsnok drón alkalmazásával figyelte meg a területen kialakult rendkívüli eseményt, illetve mérte fel a helyzet súlyosságát. Ezek után kettős pajzsfal fedezék biztosításával a helyszínt megközelítette és megelőző intézkedésként megafon alkalmazásával megpróbált kommunikálni a fogolyzendülésben érintett fogvatartottakkal, amely nem vezetett eredményre. Ennek következtében a felszámoló csoport tagjait – KMO és az agglomerációs műveleti egységek kijelölt állománya – eligazításban részesítette. A helyszínt megközelítették, ahol a dühöngő fogvatartottak az egységet kövel, botokkal és a szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló udvaron talált tárgyakkal megdobálták. A felszámolási irányító parancsnok utasítására, az egység a csapatszolgálat taktikai elemeit alkalmazva, biztonságos buborék alakzatban hatolt be a szabadlevegőn tartózkodásra kijelölt udvarra. A cselekménytől, a felszólítás hatására önként elálló

10 fő fogvatartottat a tömegből biztonságosan kiemelték és mozgáskorlátozó eszközt alkalmaztak velük szemben, majd a kijelölt gyűjtő pontra mozgatták őket.

A gyűjtő pontot szolgálati kutyás felügyelő biztosította. Az aktív ellenszegülő magatartást továbbra is fenntartó fogvatartottak zendülését egy dinamikus egysoros mozgó sorfal alkalmazásával, valamint félig nyitott taktikai alakzattal, és speciálisan kiképzett szolgálati kutya alkalmazásával számolták fel. A szolgálati kutyát hosszú pórázon, szájkosár nélkül „eszközzel” támadó fogvatartottal szemben, félig nyílt alakzatból alkalmazta a kutyavezető. A felszámolás keretében dinamikus taktikai mozgás mellett, berántásos módszerrel emeltek ki 6 fő fogvatartottat, valamint 3 főt beszorítással fékeztek meg. Azonnali intézkedések keretében az eseményt követően 3 fő ellenszegülő fogvatartott – a biztonsági elkülönítés céljainak maradéktalan érvényesülése érdekében – az agglomerációs körzeten belül átszállításra került más bv. intézetbe. Az esemény felszámolása lezárult, amely során személyi sérülés nem történt, a gyakorlatot a jelentős létszám ellenére is folyamatos kontrolltevékenység és fegyelem jellemezte. A fogvatartottak egészségügyi ellátását és elkülönítését az intézet személyi állománya hajtotta végre.

III. rendkívüli esemény

Helyzetbeállítás

A kiskunhalasi bv. intézet egyik gépjárműkapujához jelöletlen személygépjármű érkezett, amelyből 4 fő civil maszkos személy szállt ki, egy főnél fegyver volt, amelyből lövéseket adott le és eltalálta a járműbejáraton szolgálatot ellátó személyi állományi tag kezét, aki azonnal elindult a biztonsági blokk irányába. A támadók a bejárat kapuk zártságát erőszakosan megszüntették és megindultak az egyik fogvatartotti munkahely irányába, hogy egy barátjukat kiszabadítsák, míg a fegyveres a járműnél maradt.

Az esemény felszámolásának alapjai

A bv. szervezet biztonságos működését fenyegető veszélyforrások közé sorolható a bv. szerv objektuma ellen irányuló külső támadás.

Az objektumvédelem célja, hogy biztosítsa a meghatározott objektum sérthetetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó cselekményének megakadályozásához.⁷

⁷ Csapatszolgálati Szabályzat, 21. pont

A bv. szerv objektumait őrző és védő erőknek olyan képzettségi szinten kell állniuk, mely lehetővé teszi a hatékony védelmi intézkedést.

- az objektumőrzés és védelem pontos megszervezése, az objektumvédelmi okmányok kidolgozása, naprakészen tartása;
- a védelmi tevékenység begyakorlása;
- a személyi állomány magas szintű kiképzése;
- az éberség fenntartása;
- a naprakészen szervezett együttműködés.⁸

- biztosító/záró csoport: a kijelölt felügyelők, járőrök és a megerősítésükre küldött erőkből áll;
- felszámoló/kiemelő csoport: lehetőleg a speciálisan képzett műveleti egységek tagjaiból áll;
- tűzoltó-műszaki csoport: a légzőkészülék használatában jártas felügyelők és a hír és biztonság technikus, műszaki és ellátási szakterületen szolgálatot ellátó kollégák közül javasolt kijelölni;
- egészségügyi csoport: egészségügyi végzettséggel rendelkező személyi állományi tagokból, lehetőség szerint az egészségügyi ápolókból és az orvusból áll;
- tartalék erő: az előző pontokban meghatározott személyi állomány feletti rendelkezésre álló élő erő.

Az esemény jellegére tekintettel az illetékes rendőrkapitányság, illetve az érintett rendvédelmi szervek értesítése haladéktalanul megtörtént, azonban a helyzetértékelés alapján a műveletirányító engedélyével a felszámolás megkezdődött.

8 Csapatszolgálati Szabályzat, 29. pont

szájkosár nélküli alkalmazásával harcképtelenné tették, majd testi kényszer és bilincs kényszerítő eszközök alkalmazásával rögzítették.

A fegyveres támadó elfogását követően megkezdték a további 3 fő civil elkövető felkutatását, akik kamerarendszeren és drón által közvetített képeken keresztül nem voltak láthatóak, ezért megkezdték a munkaterületen található, elrejtőzésre alkalmas helyek tematikus, körütekintő és alapos ellenőrzését. A támadókat egyesével fogták el és tették harcképtelenné, majd az elkövetők további intézkedések érdekében átadásra kerültek az illetékes rendőrség részére.

A felszámolt rendkívüli esemény extrém eset, de minden eshetőségre fel kell készülni, azt pedig kizárólag csak gyakorlással lehet. Egy fegyveres támadás során 100%-ig biztos megoldás nem létezik, ezért a lehető legjobban, minden körülményt figyelembe véve kell ezeket a helyzeteket kezelni és megoldani. A tudatosság és a magabiztosság ennél a feladatnál is jellemezte az állományt. A magabiztos fegyverkezelés és a csapatmozgás példaértékű volt a végrehajtás során.

A harmadik feltételezés felszámolása során személyi sérülés nem történt, a feltételezés alapján imitált lött sebet a kiskunhalasi bv. intézet ápolója és a KMO prison medic képzettségű tagja azonnal ellátta, mely szintén igazolta a műveleti egységek állománya egészségügyi képzésének létjogosultságát.

Összegzés

A gyakorlat során igazolódott a szervezet-racionalizálással kialakított irányítási rend hatékonysága és a gyakorlat felvetése során vizionáltaknak megfelelően magas szintű együttműködés jellemezte a felszámolásban részt vevő állomány tevékenységét. A 3 helyszínen bekövetkezett 3 különböző rendkívüli esemény felszámolása a KMO állományába tartozó műveleti főfelügyelők és a III. Agglomerációs Központhoz tartozó bv. szervek műveleti egységeinek állománya által került végrehajtásra, a központi irányítás a Műveleti teremből realizálódott. A gyakorlatban több mint 100 fő vett részt, melybe edukatív céllal a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központjába beiskolázott tanulók is bevonásra kerültek.

A személyi állomány folyamatos képzésének, gyakorlásának és felkészültségének köszönhetően a gyakorlat során a rendkívüli események gyorsan és hatékonyan felszámolásra kerültek és ismételten igazolódott, hogy a különböző bv. szervek személyi állománya azonos tematika mentén, magas szinten tud együttműködni.

A gyakorlat előkészítése és végrehajtása során kiemelt szempont volt, hogy alkalmazásra és tesztelésre kerüljenek azok az innovatív, az utóbbi időszakban beszerzett fegyverzeti és egyéb szakanyagok, technikai eszközök, védőfelszerelések, gépjárművek, amelyek a hatékonyabb feladatellátást, sikeres esemény felszámolást lehetővé teszik.

A felszámolás során az események élő közvetítését biztosító technikai háttérén túl drón technika, videoszkóp, megafon, teljes C.P.E testvédő páncél, lövedék álló felszerelés mellett a büntetés-végrehajtás korszerű fegyvereinek (CZ Scorpion EVO A3 géppisztoly, CZ P9 pisztoly, Glock 17 Simunition pisztoly, Mossberg M 590 A1) szimulált alkalmazása is megvalósult és az események során aktív szerepet kaptak a bv. szervezet szolgálati kutyái is, amelyek szintén bizonyították felkészültségüket. Mindezek mellett a teljes törzsfoglalkozás dokumentálásra került a BvOP Kommunikációs Főosztály közreműködésével.

Mindhárom szituációnál kirajzolódott a csoportparancsnokok irányítási képessége és helyzetfelismerése, valamint a központilag kiadott eljárásrendek (a csapatszolgálati, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazási módszertani útmutató) ismerete, mely nem csak a KMO állománya esetében volt készségszerű, hanem az agglomerációba tartozó műveleti egységek tagjainál is. Az eljárásrendek alkalmazása mellett a törzsfoglalkozás jó lehetőséget biztosított a büntetés-végrehajtás általi fejlesztések, új eszközök, korszerű fegyverek és védőfelszerelések, „életszerű” körülmények közötti teszteléséhez.

A műveleti egységek tagjai közül többen rendelkeznek Prison Medic végzettséggel, akik garanciái egy intézkedés közbeni esetleges sérülés azonnali, szakszerű egészségügyi ellátásának.

Az intézetben végrehajtott törzsfoglalkozás gyakorlati mozzanatai mellett folyamatos elemző-értékelő tevékenység valósult meg a Műveleti teremben, a helyzetbeállításokhoz igazítottan, mely nagymértékben segíti elő egy éles rendkívüli esemény felszámolásának sikerességét.

A gyakorlat igazolta, hogy az idő és energia, amit az állományi tagok képzésébe fektet a büntetés-végrehajtási szervezet, idővel meghozza az eredményét. A tanulás által megszerzett tudást az ember csak akkor érezheti sajátjának, ha azt ki is próbálja a gyakorlatban. A taktikai eljárások is csak akkor tudnak jól működni valós élet-helyzetekben, ha azt előtte teszteljük és magunkon tapasztaljuk az eredményességét vagy épp az ellenkezőjét.

Felhasznált irodalom

- 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól, hatályon kívül helyezve: 2014. december 31.
- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 21/2022. (IX. 14.) BVOP utasítás a törzsfoglalkozás végrehajtásáról
- 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről
- 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

